

**Miejsce
na naklejkę
z kodem**

(Wpisuje zdający przed
rozpoczęciem pracy)

KOD ZDAJĄCEGO

MGE-W2A1P-021

EGZAMIN MATURALNY Z GEOGRAFII

Arkusz II

Czas pracy 120 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Proszę sprawdzić, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 12 stron. Ewentualny brak należy zgłosić przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Proszę uważnie czytać wszystkie polecenia.
3. Odpowiedzi należy zapisać czytelnie w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu, pokazując drogę ich uzyskania.
4. Proszę pisać tylko w kolorze niebieskim lub czarnym; nie pisać ołówkiem.
5. W rozwiązaniach zadań trzeba przedstawić tok rozumowania prowadzący do ostatecznego wyniku.
6. Podczas egzaminu można korzystać z ołówka, linijki, gumki oraz kalkulatora.
7. Nie wolno używać korektora.
8. Błędne zapisy trzeba wyraźnie przekreślić.
9. Wszelkie notatki należy sporządzać tylko w brudnopisie, który nie będzie oceniany.
10. Obok każdego zadania podana jest maksymalna liczba punktów, którą można uzyskać za jego poprawne rozwiązanie.
11. Do ostatniej kartki arkusza dołączona jest **karta odpowiedzi**, którą **wypełnia egzaminator**.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie wszystkich zadań można otrzymać łącznie **60 punktów**.

(Wpisuje zdający przed rozpoczęciem pracy)

PESEL ZDAJĄCEGO

Zadania 22. i 23. wykonaj po przeczytaniu poniższego tekstu.

Od 1582 r. powszechnie w świecie jest używany kalendarz gregoriański. Przyjęto w nim założenie, tak jak we wcześniej używanym kalendarzu juliańskim (od 46 r. p.n.e.), że zwyczajny rok kalendarzowy ma 365 dni, a co cztery lata wprowadza się rok przestępny (np. 1904, 1960). Dodatkowo lata o pełnych setkach, których liczba nie jest podzielna przez czterysta, będą latami zwykłymi (np. 700, 1100, 1500, 1900 – kalendarz gregoriański zreformował także liczenie czasu wstecz). W pierwszym tysiącleciu naszej ery (1–1000) lat o pełnych setkach było 10. W kalendarzu juliańskim wszystkie były przestępne, a w kalendarzu gregoriańskim tylko 2 (400 i 800). Kalendarz gregoriański „spowolnił” liczenie czasu w tym tysiącleciu w stosunku do juliańskiego o 8 dni.

Zadanie 22. (2 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego w kalendarzu gregoriańskim wprowadzono lata przestępne na zasadach opisanych powyżej.

.....

.....

.....

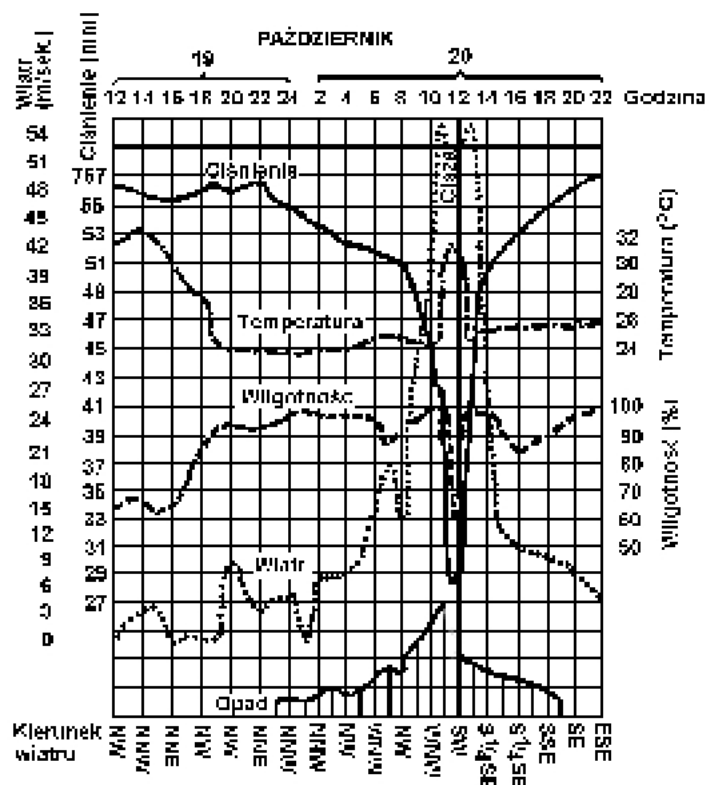
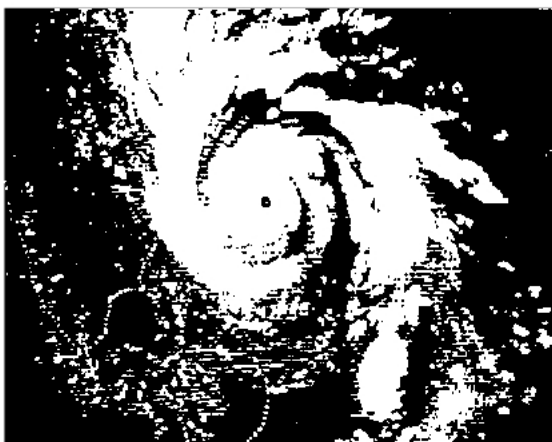
.....

Zadanie 23. (2 pkt)

Napisz obok podanych lat czy jest to rok PRZESTĘPNY, czy ZWYKŁY.

1950 - ..... , 2006 - ..... ,
2000 - ..... , 2100 - .....

Zadania 24. – 27. wykonaj, korzystając z załączonych wykresów i fotografii cyklonu (tajfunu). Pamiętaj, że cyklon to ośrodek niżowy.

Zadanie 24. (3 pkt)

Narysuj na zdjęciu kilka strzałek wskazujących kierunek wiatrów w cyklonie.
Uzasadnij kierunek wiatrów w cyklonie.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 25. (1 pkt)

Odczytaj z wykresu datę i godzinę przejścia oka cyklonu.

.....

Zadanie 26. (2 pkt)

Przedstaw i uzasadnij przebieg wybranego składnika pogody w czasie przejścia oka cyklonu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 27. (2 pkt)

Podaj dwa przykłady działań jakie powinni podejmować ludzie, aby zminimalizować straty wywołane cyklonami.

.....

.....

.....

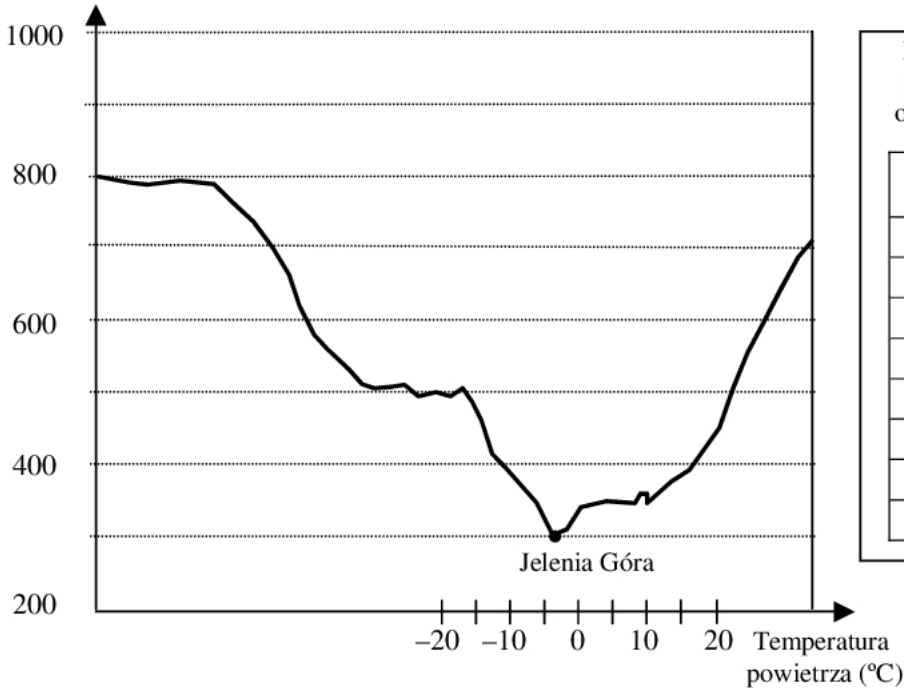
.....

.....

.....

W górach dosyć często występują inwersje temperatury powietrza. W Sudetach jednym z takich obszarów jest np. Kotlina Jeleniogórska. Pamiętaj, że słowo inwersja oznacza odwrócenie. Dla zilustrowania położenia Jeleniej Góry w kotlinie wykonano profil terenu (przekrój). Pomoże Ci on rozwiązać zadania 28. – 31.

wysokość
(m n.p.m.)

Rozkład pionowy temperatury powietrza w dniu 3 III 1987 r. o godz. 10.15 w Jeleniej Górze.

Wysokość (m n.p.m.)	Temperatura powietrza (°C)
300	-3
400	0
500	3
600	7
700	2
800	-2
900	-8
1000	-14

Zadanie 28. (2 pkt)

Korzystając z danych zamieszczonych w tabeli, przedstaw na wykresie pionowy rozkład temperatury powietrza w Jeleniej Górze. Zaznacz poziomą linią górny zasięg inwersji.

Zadanie 29. (1 pkt)

Podobne inwersje termiczne występują w okolicach Kłodzka, Kamiennej Góry, Żywca, na Podhalu. Sformułuj wniosek dotyczący najczęściej spotykanej zależności pomiędzy występowaniem inwersji a ukształtowaniem terenu.

.....

.....

.....

Zadanie 30. (2 pkt)

Uzasadnij wpływ inwersji temperatury na stan czystości atmosfery w sytuacji, gdy znaczna część gospodarstw domowych jest ogrzewana węglem.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 31. (2 pkt)

Przedstaw dwie propozycje działań, które należałoby podjąć, aby zminimalizować skutki wpływu inwersji temperatury na czystość powietrza w Jeleniej Górze.

.....

.....

.....

Zadanie 32. (3 pkt)

Wyspy koralowe na Oceanie Spokojnym i Indyjskim znajdują się w znacznej odległości od obszarów polarnych. Przyszły los tych wysp może być jednak związany właśnie z tymi obszarami, jeśli będą się utrzymywać tendencje globalnych zmian klimatycznych, spowodowanych najprawdopodobniej nadmierną emisją CO₂.

Wyjaśnij zależność między globalnymi zmianami klimatycznymi a przyszłością wysp koralowych.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 33. (2 pkt)

Spośród niżej podanych propozycji ratowania wysp koralowych podkreśl te dwie, które są najwłaściwsze.

- a) Ograniczyć ilość wycinanych lasów równikowych.
- b) Ograniczyć liczbę samochodów na obszarze państw położonych na wyspach koralowych.
- c) Ograniczyć budowę elektrowni atomowych.
- d) Ograniczyć wielkość spalanych kopalnych surowców energetycznych.
- e) Ograniczyć eksploatację środowiska przyrodniczego (budowa osiedli, turystyka) na obszarach polarnych.

Zadanie 34. (1 pkt)

Uzasadnij jedną z wybranych w zadaniu 33 propozycji.

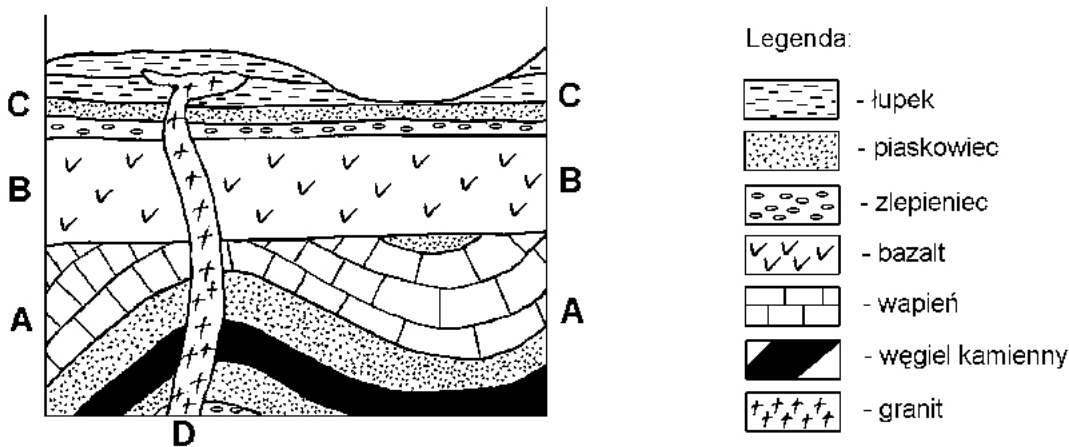
.....

.....

.....

.....

Korzystając z rysunku przedstawiającego przekrój geologiczny, wykonaj zadania 35. i 36.

Zadanie 35. (2 pkt)

Analizując załączony przekrój geologiczny można odczytać kolejność wielu wydarzeń w geologicznej historii tego terenu. Spośród tych, wydarzeń wybrano po cztery.

Uporządkuj wydarzenia geologiczne w kolejności chronologicznej w każdej z podanych grup.

WYDARZENIA GEOLOGICZNE	KOLEJNOŚĆ CHRONOLOGICZNA
I – utworzenie żyły granitowej D II – osadzenie skał serii A III – osadzenie skał serii C IV – osadzenie skał serii B	..... – ..... – ..... – .....

I – sfałdowanie serii A II – osadzenie skał serii A III – wypływ lawy bazaltowej IV – zrównanie sfałdowanych warstw skalnych	..... – ..... – ..... – .....

Zadanie 36. (2 pkt)

Dobierz odpowiednie rodzaje skał (spośród zaznaczonych na przekroju) do procesów geologicznych, w wyniku których powstały.

PROCES GEOLOGICZNY	SKAŁA
Lityfikacja (zlepienie) żwiru	.....
Lityfikacja (zlepienie) piasku	.....
Przeobrażanie nagromadzonych w dużych ilościach szczątków roślin w warunkach beztlenowych	.....
Zastygnięcie magmy na powierzchni ziemi	.....

Na podstawie zamieszczonego tekstu źródłowego charakteryzującego strukturę agrarną polskiego rolnictwa oraz wiadomości własnych, wykonaj zadania 37. – 40.

NAJDROBNIJSZY PROBLEM POLSKIEGO ROLNICTWA

Ministerstwo Rolnictwa policzyło, że ziemia uprawna w Polsce jest podzielona na 24 mln osobnych pól i poletek. Gospodarstw rolnych jest zaś 2 mln, tzn. przeciętne polskie gospodarstwo składa się z dwunastu rozrzuconych po okolicy części. Tak duże rozdrobnienie uniemożliwia większości gospodarstw m. in. obniżeni e kosztów produkcji, używanie maszyn rolniczych czy nawet stosowanie środków ochrony roślin (wiatr przenosi je na pole sąsiada uprawiającego co innego). Na dojazd do położonych nieraz 2 km od domu pól rolnicy tracą mnóstwo czasu, nie mówiąc o fortunie wyda wanej na paliwo. Do tego ocenia się, że 5% ziemi uprawnej (prawie milion hektarów traci się na miedze, czyli rozdzielające pola ok. 30 -cm paski i na dróżki, które umożliwiają dotarcie do pola.

Zmiany w strukturze agrarnej zachodzą powoli. Średnia wielkość polskiego gospodarstwa wzrosła z 7 ha w 1988 roku do 7,9 ha w 1996 r. To nie jest zła średnia w porównaniu z takimi krajami Unii Europejskiej, jak Portugalia czy Grecja, ale dobija nas ta szachownica pól - mówi Jan Bielański, wicedyrektor departamentu nieruchomości rolnych. Najgorsza sytuacja jest na wschodzie i południu kraju, gdzie bywają gospodarstwa posiadające nawet do stu działek. Lepiej jest w Polsce centralnej i północno - zachodniej, bo średnie gospodarstwo składa się tam „tylko” z dwóch - trzech działek.

Według naszych szacunków na 18,5 mln ha użytków rolnych powinniśmy natychmiast scalić 2 mln ha, a łączymy rocznie 10 tys. ha - przyznaje Bielański. Tyle scala się od lat 80 -tych. Dlaczego idzie tak wolno? Od 1982 r. sprawy te reguluje Ustawa o scalaniu i wymianie gruntów. Ziemie łączy się na wniosek co najmniej połowy mieszkańców wsi. Niestety, zwykle sąsiedzi nie mogą się ze sobą dogadać, a rolnikom - ciężko jest się rozstać z ojcowizną. Do tego w wyniku scalania powstaje praktycznie nowe gospodarstwo, w które właściciel musi zainwestować dużo pieniędzy.

Paradoksalnie na poprawę struktury może wpłynąć panująca obecnie na wsi dekonjunktura - utrzymujące się niskie ceny płodów rolnych. Część rolników nic nie zmienia w swoich gospodarstwach i poniesie straty, ale część - zwłaszcza młodzi, wiążący swoją przyszłość z rolnictwem zacznie myśleć o obniżeniu kosztów produkcji, w tym np. właśnie o scaleniu uprawianej przez siebie ziemi. */wg Gazety Wyborczej/*

Zadanie 37. (2 pkt)

Wyjaśnij, co to jest tzw. szachownica pól i jak doszło do jej powstania.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 38. (1 pkt)

Przy obecnym tempie łączenia gruntów proces koniecznego scalenia 2 mln ha gruntów trwałby (podkreśl poprawną odpowiedź):

- A. 2 lata,   B. 20 lat,   C. 200 lat,   D. 2000 lat.

Zadanie 39. (2 pkt)

Wpisz do tabeli dwie korzyści wynikające ze scalenia gruntów oraz dwie przyczyny utrudniające ten proces.

KORZYŚCI ZE SCALENIA	PRZYCZYNY TRUDNOŚCI
1.	1.
2.	2.

Zadanie 40. (2 pkt)

Przedstaw i uzasadnij dwie propozycje działań, jakie należałoby podjąć, aby przyspieszyć proces scalania gruntów.

I. ....

.....

.....

II. ....

.....

.....

Zadanie 41. (3 pkt)

Korzystając z mapy i opisów wyrobów przemysłowych, uzupełnij tabelę, wpisując dla każdego podanego w niej okręgu:

- numer odpowiadający położeniu na obszarze Polski,
- literę oznaczającą charakterystyczne dla niego wyroby przemysłowe.

CHARAKTERYSTYCZNE WYROBY PRZEMYSŁOWE

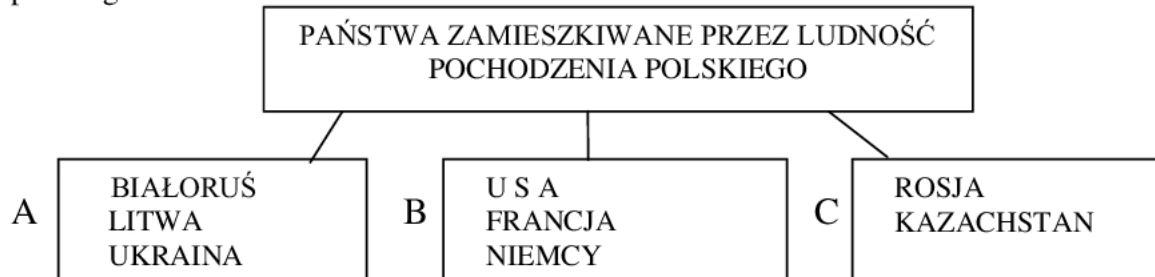
- A. tkaniny, dziewiarstwo, maszyny włókiennicze, włókna sztuczne, lekarstwa,
- B. energia, kruszywo skalne, ceramika i szkło, wyroby włókiennicze,
- C. kwas siarkowy, nawozy sztuczne, maszyny budowlane,
- D. samochody, traktory, obrabiarki, półprzewodniki, tworzywa sztuczne, środki piorące,
- E. energia, wyroby karbochemii, wyroby hutnicze, odlewy żeliwne, urządzenia energetyczne,
- F. sprzęt nawigacyjny, telewizory, wyroby z rafinacji ropy naftowej, nawozy fosforowe.

OKRĘG PRZEMYSŁOWY	CHARAKTERYSTYCZNE WYROBY PRZEMYSŁOWE	NUMER OZNACZAJĄCY POŁOŻENIE OKRĘGU NA MAPIE
GDAŃSKI		
WARSZAWSKI		
TARNOBRZESKI		
ŁÓDZKI		

Zadanie 42. (3 pkt)

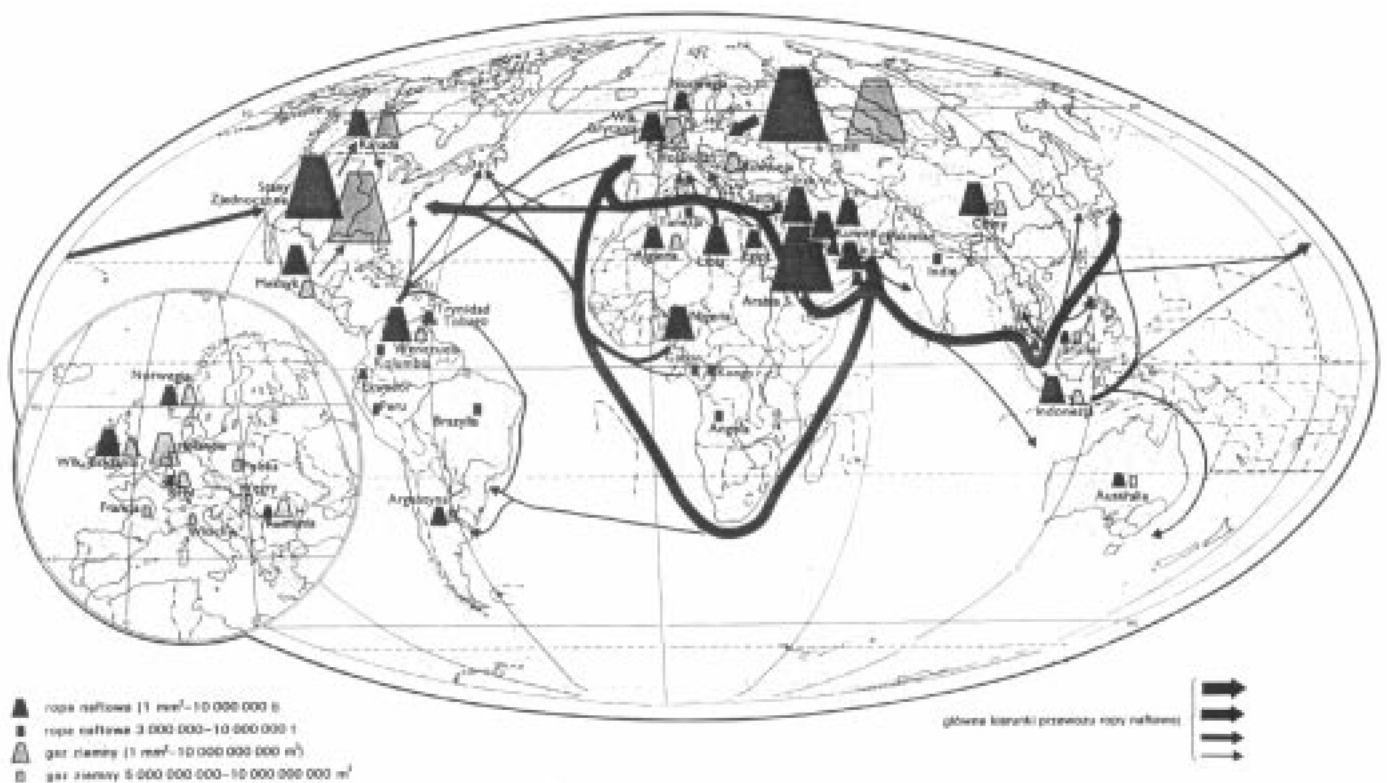
W tabeli zestawiono wybrane państwa, w których zamieszkuje ludność pochodzenia polskiego.

Określ dla każdej grupy państw najważniejszą przyczynę istnienia na ich terytoriach znacznych skupisk ludności pochodzenia polskiego.

- A. ....
- B. ....
- C. ....

Poniżej zamieszczona mapa ułatwi Ci rozwiązanie zadania 43.

Zadanie 43. (2 pkt)

Podane państwa podziel na eksporterów i importerów ropy naftowej i wpisz ich nazwy do tabeli.

POLSKA, FRANCJA, NORWEGIA, JAPONIA, ARABIA SAUDYJSKA,
ROSJA, WENEZUELA, NIEMCY

EKSPORTERZY	IMPORTERZY

Zadanie 44. (1 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego USA, pomimo dużego własnego wydobycia ropy naftowej, są również znacznym jej importerem.

.....

.....

.....

Zadanie 45. (2 pkt)

Uzasadnij, który z dwóch rodzajów transportu ropy – rurociągi czy tankowce – jest bezpieczniejszy dla środowiska przyrodniczego; przedstaw dwa argumenty.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 46. (1 pkt)

OPEC zrzesza 10 państw – eksporterów ropy naftowej. Na spotkaniach przedstawicieli tych państw ustala się między innymi roczne limity wydobycia ropy dla każdego z członków OPEC. Przeczytaj uważnie poniższe stwierdzenia i zaznacz te, które właściwie określają główne cele państw zrzeszonych w OPEC.

- Ujednolicenie polityki w zakresie wydobycia ropy naftowej.
- Maksymalne zwiększenie wydobycia i eksportu ropy przez każdy kraj OPEC.
- Systematyczne ograniczenie eksportu ropy naftowej.
- Utrzymanie wysokich cen ropy na rynkach światowych.
- Koordinowanie wielkości importu w państwach kupujących ropę naftową.

Zadanie 47. (2 pkt)

Tabela przedstawia najczęściej używane języki świata wg liczby ludności na co dzień posługującej się danym językiem.

JĘZYKI	MLN OSÓB (1997)
chiński	1200
hindi, urdu	450
angielski	400
hiszpański	320
rosyjski	190
bengalski	180
arabski	180
indonezyjski	180
portugalski	150
pendżabski	130
japoński	130
francuski	100

Spośród języków zestawionych w tabeli utwórz dwie pary, tak aby każda z par miała własną (różną) przyczynę „liczebności”. Obie pary języków wpisz do tabeli poniżej i dla każdej z nich podaj przyczynę „dużej liczebności”.

PARY JĘZYKÓW	PRZYCZYNA „DUŻEJ LICZEBNOŚCI”
I	
II	

Zadanie 48. (3 pkt)

Wybierz z tabeli (zad. 47.) języki europejskie i przyporządkuj je do poniższych grup językowych.

SŁOWIAŃSKA - .....

ROMAŃSKA - .....

GERMAŃSKA - .....

Zadanie 49. (2 pkt)

Uzasadnij, dlaczego w podziałach etnicznych najczęściej używanym kryterium jest język, a nie rasa lub religia.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 50. (2 pkt)

Jednym z najbardziej konfliktogennych i niestabilnych regionów świata jest Azja Południowo-Zachodnia.

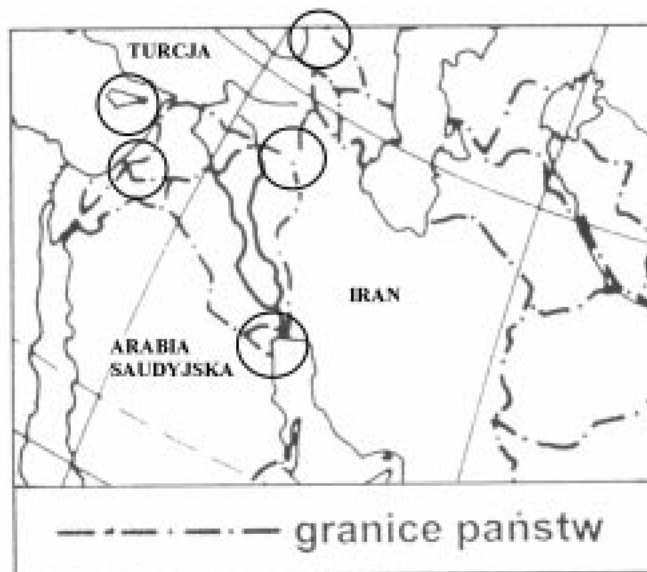
Do miejsc konfliktów, które zaistniały stosunkowo niedawno, dobierz odpowiednią przyczynę ich zaistnienia.

- A. Próba zbrojnej aneksji kraju posiadającego bogate złoża ropy naftowej.
- B. Okupacja Wzgórz Golan.
- C. Zajęcie części wyspy przez wojska tureckie.
- D. Niepodległościowe dążenia Kurdów.
- E. Secesja i wojna w Abchazji.

1. GRUZJA	- .....
2. CYPR	- .....
3. IRAN, IRAK, TURCJA	- .....
4. IRAK – KUWEJT	- .....
5. IZRAEL – SYRIA	- .....

Zadanie 51. (2 pkt)

Zlokalizuj konflikty (zad. 50.), wpisując na mapie cyfry (od 1 do 5), oznaczające miejsca ich zaistnienia.

Zadanie 52. (1 pkt)

Na obszarach konfliktowych często stacjonują wojska ONZ-tu (tak jak np. w strefie Wzgórz Golan). Przedstaw jedno z zadań, które wypełniają przebywające w strefach konfliktowych wojska ONZ, lub podaj przykład ich działań.

.....

.....